

Pasqual Maragall i Mira (Barcelona, 1941), ex-president de la Generalitat de Catalunya i alcalde de Barcelona durant quinze anys, fixa ara l'atenció preferencial al marc més ampli que traça Europa, sense perdre l'interès pel més ençà.

“Les esquerres europees no haurien de ser tan d'esquerres”

Abans que ningú li faci cap pregunta, i assegut en una terrassa de la ciutat del Túria, explicita els seus lligams amb València i ens descobreix que també n'hi té la seva muller: el pare de Diana Garrigosa, a la guerra, “va estar a Almàssera, a una fabriqueta que feia òptica de precisió per a artilleria”, relata. Després aprofitarà la primera oportunitat que li ofereixi la conversa per mostrar que coneix perfectament la història dels repobladors lleidatans immortalitzats a la portalada romànica de la catedral —“els homenets”, diu, somrient— i que tampoc en aquest viatge no ha deixat de visitar la tomba d'Ausiàs Marc: “Sempre que vinc, hi vaig. És com una peregrinació”.

I recitarà, encara, de memòria: “‘Io so aquest qu'en la mort delit prenc/ puix que no tolch la causa per què'm ve.' Em van impressionar molt, aquests versos. Quants segles abans de Sartre, eh? És fantàstic, Ausiàs Marc, un home moderníssim, espectacular. Bona mostra del moment en què València va anar molt més enllà que Barcelona.” Pasqual Maragall s'ha estatjat uns dies a València i, per bé que la visita no és de vacances sinó de feina —ha participat a la universitat d'estiu de Gandia—, la canícula de l'estiu propicia, probablement, la distensió. Diu que escriu les memòries, que la publicació és relativament imminent i no en vol avançar res.

—**Què fa un president quan ja no ho és?**

—Un president, quan ja no exerceix, ja no és president. Per això tinc una oficina de l'ex-president, com també en té una Pujol. Hi esteu convidats, per cert: és a la Diagonal, a tocar del passeig de Gràcia, a Barcelona. Allà ens hi trobareu, treballant sense parar.

—**No descansa, un ex-president?**

—Home, en el sentit de la tensió d'un govern... sí. Hi ha molta més tranquil·litat i la possibilitat de pensar en més coses. En el futur, sobretot, en un espai que no sigui només el teu govern sinó una mica més gran. I per això estic en temes de Catalunya-Europa.

—L'euroregió?

—Per exemple. Aquesta és una qüestió, efectivament. Amb Migdia-Pirineus, Llenguadoc-Rosselló, l'Aragó, Catalunya, la Comunitat Valenciana i les Balears havíem fet allò que en dèiem el C-6, amb les sis ciutats: hi havia Rita Barberà; hi havia Georges Frêche, que aleshores era alcalde de Montpellier; hi havia l'alcalde de Tolosa, Dominique Baudis; l'alcalde de Barcelona, que era jo; el de Saragossa; i el de Mallorca. Aquí a València, el vàrem crear, el C-6. I quin era el retrat que hi havia al despatx de l'alcaldia?

—...

—El de Jaume I. I, és clar, vam dir: però si aquest és el rei de tots nosaltres! Va néixer a Montpellier, es va formar a l'Aragó, va ser comte-rei a Barcelona, va conquerir Mallorca i València: només hi faltava Tolosa, però el seu representant va saltar de seguida: a la batalla de Muret, va dir, els senyors de Tolosa van perdre contra Simó de Montfort! Ja hi érem tots. L'euroregió té un precedent històric important.

—Vàreu tenir relació directa amb Camps per mirar de convèncer-lo de la necessitat d'accedir a l'euroregió?

—Sí. Ens vam reunir. Una vegada. A Tortosa.

—Clandestinament.

—Hi va haver una trobada una mica discreta, sí. Però no per culpa meva, diguéssim. Crec que ell tenia més problemes que no jo, en això. Però ens vam entendre bé. En aquell moment hi va haver temes en comú.

—Era abans de l'episodi del memorandum?

—Suposo que era abans de tots els problemes que van venir després, sí. Hi va haver tot el problema de l'Ebre, per exemple.

—Us en penediu, d'haver dit que "ni una gota"?

—La proposta del transvasament va ser equivocada. Perquè a Catalunya no en sobra, d'aigua; i aquí no en falta tanta com deien. Vist des d'ara, a més, què ha passat? Hi ha hagut una sequera absoluta? La història posterior justifica la meua posició d'aleshores, no? És raonable, crec. Les idees dels transvasaments, que fa cent o fa cinquanta o trenta anys es trobaven lògiques, avui dia, amb el pensament ambientalista, es replantegen.

—Hi ha tranquil·litat, a l'actual go-

"No crec que toquin l'Estatut. Madrid és massa intel·ligent per a crear-se aquest problema"

vern català; hi ha gestió. Hi manquen idees innovadores, però?

—N'hi ha. De fet, les lleis pendents són els quatre eixos de la gestió que vam encetar: l'aeroport, les inversions, la llei electoral i la territorial —cal treure les províncies ja d'una vegada; i les diputacions, que no se sap per a què serveixen.

—Parlem de l'Estatut?

—Bé. Però jo no vaig ser un motor de l'Estatut. Efectivament, vaig proposar de fer-lo, però ni el vaig fer jo, ni va ser per a mi el tema més important, en absolut. Possiblement ho serà en el resum històric, però jo em vaig ocupar d'anar pels barris i pel territori, de fer noves lleis... L'Estatut és una cosa que van fer els que l'havien de fer: Saura, Ridao, Ernest Maragall, Quico Homs, etc.

—Què passarà, ara, al Tribunal Constitucional?

—No crec que el toquin, perquè Madrid és massa intel·ligent per crear-se un problema que no necessita. Poden resoldre-ho, m'imagino, d'una altra manera, i no pas enfrontant-se a una decisió referendada pel poble de Catalunya.

—Vós vau dir que l'Estatut del 30 de setembre era "infinitament millor" que el de 1979. Finalment, com és de millor?

—Continua essent molt millor, si bé ja he dit que potser ens podíem haver estalviat la feina d'haver fet un estatut que ha estat un drama, que ha causat tants de maldecaps.

—No valia la pena?

—Sí que valia la pena, però anant directament a la reforma de la Constitució potser ens hauríem estalviat un procediment que en el fons la interpreta d'una manera molt lliure. Potser hauria estat bé anar directament al gra i aprofitar que calia reformar-ne aspectes com ara la successió del rei i la inclusió dels noms de les autonomies, que ara no hi són.

—I què més se n'hauria pogut modificar?

—Partim del cafè per tothom que va

fer UCD en un moment determinat, quan van espantar-se amb Catalunya i Euskadi. Cal reintroduir una certa diferenciació. Potser no ens hem de posar tan nerviosos.

—Sempre se n'hi posen els mateixos.

—Bàsicament Madrid i la dreta, i en part perquè la història d'Espanya no s'ha explicat. En bona mesura, l'èxit d'Espanya s'ha basat en el silenci, en el fet d'acceptar la monarquia, etcètera. No se n'ha parlat perquè tots hem estat conscients que això era millor perquè la planta de la democràcia florís. Ha anat bé fins aquí, però tot això té uns costos. I hi ha tants episodis...: els GAL, l'empresonament de Barrionuevo i Vera, el País Basc, les treves i no treves, l'expulsió de Serra del govern, el 23-F, la cessió que va significar la desaparició del grup parlamentari català com a resultes d'allò... Ara, de tota manera, hi tornarà a ser.

—El grup propi al parlament espanyol?

—Sí. És lògic i natural. Aleshores hi va haver un encongiment del melic perquè l'Espanya eterna tornava a la càrrega. Però tot això és passat. Ara Espanya ja no és la rêmora d'Europa. Ara són bons econòmicament, creixen més que la mitjana europea, tenen democràcia...

—Però no tothom creix més que la mitjana europea, a l'estat espanyol...

—Perquè hi ha hagut un procés molt fort de transvasament de recursos de les regions riques a les pobres.

—Si es dibuixa l'evolució de les infraestructures viàries de Madrid i Barcelona, els darrers quinze anys, la comparativa...

—Es escandalosa. Cal comptar que tot això s'ha anat aconseguint sobre la base d'una habilitat tàctica. En un moment, per exemple, Felipe González em diu: va, jo et dono suport amb els Jocs de Barcelona i tu me'n dones amb el tren de Sevilla de gran velocitat. Què li havia de dir? El cost dels Jocs Olímpics de Barcelona eren 290.000 milions de pessetes, que tot just anem acabant de pagar. Però l'aposta va ser bona. Ara bé: té sentit que no hi hagi gran velocitat València-Barcelona? No té cap mena de sentit. I ho he dit mil vegades. Però l'esquema de l'Aznar era "de Madrid a cada capital de província en alta velocitat". I així m'ho va dir.

—Quin impuls té Barcelona, avui?

—Barcelona té un gran alcalde, que jo crec que ha entès molt bé els reptes fonamentals de la ciutat i que resol problemes molt difícils, com ara el de la Sagrada Família, amb el pas de la gran velocitat. I crec que l'encerta absolutament: les coses importants, clares.

—**La política de grans esdeveniments a Barcelona és un model esgotat?**

—Això, en el fons, era un recurs substitutiu d'una equitat inversora. Ara caldria una reestructuració de la redistribució a Espanya, perquè Andalusia i més llocs han crescut moltíssim i, per tant, potser aquest esquema una mica samarità ja no és tan bo.

—**Com veieu el País Valencià, des del Principat de Catalunya?**

—Cal dir que també ha pagat molt a la resta i que segurament ha de començar a viure més a la seva, sense tantes rèmores. Té un excessiu monocultiu des del punt de vista sectorial, i en aquest sentit crec que li falta una mica d'ambició. A Catalunya també. Diguem que, a Madrid, s'hi concentren molts sectors, com per exemple el capital risc o indústries d'un cert nivell tecnològic. Ja n'hi ha molts, aquí, també, però potser València i Catalunya haurien d'aspirar a més. Poden aspirar a més, i ho necessiten.

—**Continuem al País Valencià però reduïm l'enfocament: veieu Jordi Sevilla capaç de reilotar el PSPV-PSOE?**

—Sobre això preferiria no opinar. És un tema intern del PSPV.

—**I quan aneu al PSC...**

—[Alça la mà, en senyal d'alto] Ja no hi vaig, jo. Vaig plegar de la presidència, i ja no vaig al Consell Nacional.

—**En sou fundador. I els lligams sentimentals?**

—Sí, i president, fins ara. Hi tinc amics, i els veig de tant en tant. Però la meua visió de la política ja no forma tant part del sentimentalisme com del raciocini. Ja no hi crec tant —per edat, suposo— ni em faig tantes il·lusions. Així doncs, tampoc no en tinc un judici tan negatiu: entenc que les coses són com són i que és difícil que canviïn tot i que ho poden fer i que jo ho intentaré. No m'hi va la vida, però.

[I en aquest punt cal interrompre l'entrevista un moment: un dels treballadors del restaurant on ha dinat se li acosta per demanar-li un autògraf. Després de la dedicatòria corresponent i de l'encaixada, ens comenta la casualitat]:

—Es diu Pasqual, també. És que és un nom molt valencià, no? Jo me'n dic pel meu avi, precisament, que era de Monòver: Pasqual Mira Garcia. Era republicà (del Marcel·lí Domingo: radical socialista), tenia unes botigues de sabates i va morir jo crec que de pena. A l'any quaranta tot se n'havia anat en orris. Es va trobar pràcticament sense res. I va morir.

—**Hi heu estat, a Monòver?**

—Sí, i ens van atendre molt bé. Recordo que em va venir a buscar l'alcalde, amb el cotxe i, que li vaig preguntar: "Tu què parles?" I diu: "El mateix que tu". I jo: "Com en dius, català o valencià?" I em va mirar així i va fer: "No, home: monoverol!" [riu].

—**Pot ser que aquesta, diguem-ne, efervescència, que us caracteritza a l'hora de fer política...**

—Què vols dir, efervescència?

—**N'han dit heterodòxia, desencarcarament...**

—Pot ser que heterodòxia sigui la dels altres, no? I l'encarcarament, també.

—**En tot cas, pot ser que sigui la vostra part...**

—...valenciana! [ara deixa anar una rialla oberta] Podria ser, podria ser. Jo sóc més de la nissaga Mira que no de la Maragall. El meu germà Ernest és més Maragall: de cepat, de nom, de tot. Encara que de Joan Maragall també ho deien, això de l'"efervescència". Ell segurament era més reservat o més *bon enfant*, però ja deien a la seva època que de tant en tant feia alguna maragallada. El terme és d'aleshores, crec [un somriure].

—**Per cert, que ara tornen a ressonar, menades per José Saramago, les propostes iberistes que hi encaixaven, amb el vostre avi Maragall.**

—Han passat cent anys, des de l'himne ibèric de Joan Maragall: "Escolta Espanya la veu d'un fill que et parla en llengua no castellana..." Hem trigat cent anys, potser, a entendre què som, uns i altres. I ha hagut de ser Europa, que ens

"L'èxit d'Espanya s'ha basat en el silenci: els GAL, el País Basc, l'expulsió de Serra, el 23-F..."

salvi, d'alguna manera. Ara que tenim Europa i Catalunya és Catalunya i cadascú és el que és.

—**Però penseu que Espanya accepta aquesta manera de veure-la?**

—Espanya, sí. Madrid, potser no. Madrid serà l'últim que es rendirà.

—**Però Toledo, Valladolid...**

—...

—**Salamanca...**

—Home... uf.

—**Zapatero era un jacobi encobert?**

—Un jacobi? No, no. Zapatero era un federalista lleonès.

—**Era?**

—Home... Teníem un mestre comú, també lleonès, Anselmo Carretero, que va formular la teoria d'Espanya com a "nación de naciones". Va ser ell, que ens va ajuntar.

—**Quina sensació us provoca, actualment, la imatge de Rodríguez Zapatero al balcó de la Generalitat?**

—Jo crec que vam fer allò que havíem de fer, no?

—**No us en penediu.**

—No. Potser ell sí [riu]. Però jo no.

—**La relació es va deteriorar molt?**

—No. Una vegada ell va arribar on havia d'arribar —gràcies, jo diria que decisivament, al nostre ajut—, es va anar autolimitant, va anar buidant el seu discurs, emmotllant-lo a una realitat més dura que no permetia el federalisme republicà que compartíem. El PSOE té l'ànima dividida entre el federalisme inicial de Zapatero i l'altre extrem. L'etapa actual es va iniciar amb un federalisme evident que s'ha anat esborrant. Zapatero es va trobar que Espanya era una realitat molt atàvica i molt resistent. I va prendre posicions cap a l'esquema tradicional de pacte amb el nacionalisme, de *conllevancia*. No la idea d'una Espanya nova, plural, diferent, etcètera, sinó la d'anar tirant, suportant-se educadament. I això, per a Catalunya no era suficient. Almenys, no per al socialisme que jo representava. Potser tenia certa lògica, però una cosa és que jo ho trobi lògic i, una altra, que ho segueixi. No tinc per què.

—**Lògica, en tot cas, des de l'òptica estatal.**

—Sí. Que és una òptica periclitada. Perquè ara som a Europa. Som a França i a Espanya, etcètera, però aquestes són identitats cada vegada més febles. On és l'exèrcit? On és la moneda? No dic que les identitats estatals estiguin en crisi,

però sí de baixada. I els partits, igual. És una òptica de retrovisor, ja no té gaire sentit. Val més mirar la carretera que hi ha al davant. Que és Europa, és clar.

—**Si les identitats estatals van de baixada, què en diu de les nacionals? Periòdicament emergeixen casos com ara Escòcia...**

—Flandes.

—**Exacte.**

—Baviera.

—**Sí. Quin encaix tenen en aquesta Europa?**

—És que hi ha dos moviments alhora. D'una banda, la dilució en allò gran d'allò petit. Però, d'una altra banda, en aquesta progressiva dilució en una nova pàtria que és Europa, hi ha al mateix temps una reivindicació de les singularitats com a riquesa i no com a perill. En això Europa es diferencia dels EUA (aquí hi ha trenta idiomes), però, en el sentit polític, la Unió Europea serà cada vegada més semblant a l'americana.

—**I què representa, això?**

—Hi haurà un centre-dreta i un centre-esquerra i sistemes electorals més majoritaris. A Europa, aquests dos grans espais probablement tindran matisos regionals, locals, nacionals, digues-ne com vulguis. En tot cas hi haurà, probablement, una reformulació, en el sentit que els temes identitaris ideològics —no parlo dels nacionals— perdran pes. Vull dir que no veig tantíssimes diferències entre els socialistes i els d'ICV, no? O entre el progressisme catalanista dels de Convergència i el dels socialistes catalans. Cada vegada val menys allò de ser comunista o socialista o verd o republicà o cristiano-demòcrata com si fos una etiqueta perenne, heretada i quasi religiosa. Ara hi ha opcions. Igual que n'hi ha d'haver per a triar candidat dins d'un mateix partit.

—**Les efímeres primàries.**

—Jo en vaig fer. Va ser un luxe que em vaig permetre. Per mostrar que no era

“Us imagineu el PSC, Convergència i el PNB en una mateixa gran formació política?”

només qüestió que el partit et nomenava, sinó la gent. Els partits s'espanten, amb aquests temes, però ja s'ho trobaran. Les coses canvien.

—**Per això us apunteu a impulsar el partit demòcrata europeu?**

—Bé, jo, no. Els italians em van convidar, l'octubre de l'any passat, juntament amb l'Imaz i Bayrou, a la creació d'aquest partit europeu. I jo crec que l'encerten. Els italians seran què seran, però d'intuïció, en tenen. Mireu què ha fet la dreta europea: justament allò que l'esquerra no ha sabut fer. Al final Sarkozy i Merkel, pim-pam, pim-pam, han fet la Constitució i la unió mediterrània, mentre l'esquerra encara s'ho mira. Crec que les esquerres europees no haurien de ser tant d'esquerres i ser més de centre-esquerra. Cal ser una mica menys ideologistes i més pràctics, com fan els altres.

—**Com lliga el partit demòcrata que propugneu amb la Convenció pel Futur que aposta per repensar el catalanisme i el socialisme?**

—El Raimon Obiols té un coneixement d'Europa molt gran. De fet, viu a Brussel·les, com aquell qui diu. Està molt ben situat per a llançar propostes en aquest sentit. En tot cas, jo diferenciaria entre Brussel·les i Europa: Brussel·les és un món excessivament autoreferencial.

—**I la proposta obiolista?**

—Bé... Aquesta proposta parla d'un nou cicle... És una cosa que durarà un any i mig de ponències i més. És una mica... *calendas grecas*. Estaria bé, en

tot cas, que el partit demòcrata anés una mica més de pressa.

—**De pressa?**

—Potser és la impaciència. Ho dic per les reaccions que veig. Molta gent m'atura pel carrer per dir-me: “Escolta'm, quan?” El problema és que hem de frenar una mica, cal dibuixar-ho.

—**I no sobta que el PNB se situe en l'òrbita del partit demòcrata i no en la de l'hipotètic partit conservador?**

—És justament aquest, el punt decisiu. I no sols el PNB, sinó Duran i Lleida. Us imagineu una Espanya en la qual el PSC, Convergència i el PNB estiguin en una mateixa gran formació política?

—**Sona a sociovergència?**

—No: aquest terme es va encunyar per descriure el pacte entre la dreta i l'esquerra, cosa que ja passa, de vegades, quan hi ha una emergència. Ara parlem d'un reagrupament de forces en el qual probablement els nacionalistes catalans i bascos, els catalanistes no nacionalistes, els socialistes, i m'imagino que a València moltíssima gent, etc., optin per una força de centre-esquerra progressista i devolucionista.

—**Devolucionista?**

—Sí, en el sentit de reconeixement de les identitats, més desinhibida i menys polèmica que la del PP i en part que la del PSOE.

—**Aquest partit demòcrata es planteja només per a les eleccions europees o també...**

—Jo parlo dels demòcrates europeus, però no sé si serà un partit, una internacional o un agrupament escolta. En qualsevol cas, crec que hi anirà havent una convergència en aquest sentit. Superant allò dels pactes de *convivència*, allò de “*nos soportamos*”, i centrant-se en Europa, que és l'escenari: el problema no és Espanya, és Europa.

Núria Cadenes
Víctor Maceda